

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ПІВДЕННИЙ МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ КОНСОРЦІУМ «ПІВДЕННИЙ»
ПРОДОВОЛЬЧА І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ООН (FAO)
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВИЙ ПАРК «АГРОПЕРСПЕКТИВА»
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ВАЙЕНШТЕФАН-ТРИЗДОРФ (Німеччина)
КРАКІВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Польща)
КОСТАНАЙСЬКИЙ ІНЖЕНЕРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. ДУЛАТОВА (Казахстан)
ВІРМЕНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Вірменія)
УНІВЕРСИТЕТ БАНЯ-ЛУКИ (Боснія і Герцеговина)
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РОЗВИТКУ MZURI WORLD Sp.zo.o (Польща)
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР «СЕЛЕКЦІЯ» (Молдова)

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ І ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ВИМІРИ

МІЖНАРОДНИЙ ФОРУМ

**Тези доповідей
учасників міжнародної науково-практичної конференції**

1-2 червня 2023 р., м. Миколаїв,

Миколаїв
2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF AGRICULTURAL SCIENCES OF UKRAINE
MYKOLAIV REGIONAL MILITARY ADMINISTRATION
MYKOLAIV REGIONAL COUNCIL
SOUTHERN INTER-REGIONAL SCIENTIFIC CENTER OF THE
NATIONAL ACADEMY OF AGRICULTURAL SCIENCES OF UKRAINE
SCIENTIFIC, EDUCATIONAL AND PRODUCTION CONSORTIUM «PIVDENNY»
FOOD AND AGRICULTURAL ORGANIZATION OF THE UN (FAO)
MYKOLAIV NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY
«AGROPERSPECTIVE» SCIENCE PARK OF THE
MYKOLAIV NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY
WEIHENSTEPHAN-TRIEDORF UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCE (Germany)
KRAKOW UNIVERSITY OF ECONOMICS (Poland)
KOSTANAI UNIVERSITY OF ENGINEERING AND ECONOMICS
NAMED AFTER M. DULATOV (Kazakhstan)
ARMENIAN NATIONAL AGRICULTURAL UNIVERSITY (Armenia)
UNIVERSITY OF BANJA LUKA (Bosnia and Herzegovina)
RESEARCH AND DEVELOPMENT CENTER MZURI WORLD SP.ZO.O (Poland)
STATE SCIENTIFIC AND RESEARCH INSTITUTE
OF FIELD CULTURES «SELECTSIA» (Moldova)

**FOOD SECURITY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS
OF THE WAR AND POST-WAR RECOVERY:
GLOBAL AND NATIONAL DIMENSIONS**

INTERNATIONAL FORUM

**Proceedings
of the international scientific-practical conference**

Mykolaiv, June 1-2, 2023

Mykolaiv
2023

УДК [338.439.6(477):355.018]-027.511-027.542
П-78

Редакційна колегія:

Головний редактор:

В. С. Шебанін – д-р техн. наук, професор, академік НААН

Заступники головного редактора:

Д. В. Бабенко – канд. техн. наук, професор

М. Д. Карпенко – директор Наукового парку
«Агроперспектива» МНАУ

Відповідальний секретар: Н. В. Потриваєва – д-р екон. наук, професор

П-78 **Продовольча** безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, 01-02 червня 2023 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. 402 с.

Збірка містить тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного форуму «Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри». Розкрито актуальні питання щодо вирішення проблеми продовольчої безпеки України в умовах війни та післявоєнного відновлення, розкрито шляхи впровадження екологічно безпечних, енерго- і ресурсозберігаючих агропродовольчих технологій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення, висвітлено обліково-аналітичні та фінансові аспекти забезпечення продовольчої безпеки України, потенціал сталого розвитку України, визначено роль місцевого економічного розвитку для формування продовольчої безпеки громад, висвітлено роль інтеграції освіти, науки, виробництва і влади у становленні продовольчої незалежності країни.

УДК [338.439.6(477):355.018]-027.511-027.542

*Відповідальність за підбір і виклад інформації несуть самі автори.
Тези у збірці представлено в авторській редакції.*

ISBN 978-617-7149-69-8

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2023

2. Тіщенко М.Г. Проблеми забезпечення продовольчої безпеки України. Ефективна економіка. 2013. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2208>.
3. Хаєцька О.П. Органічне виробництво як складова забезпечення продовольчої безпеки України. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2022. № 4 (62). С.57-74. DOI: 10.37128/2411-4413-2022-4-4.
5. Ємець Ю. Г. Конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції у контексті продовольчої безпеки України. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. Вип. 5. Том 3. Полтава. 2012. С. 116-120.
6. Global Food Security Index 2022. Economist Impact. URL: <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/>.
7. Колісник Г.М. Продовольча безпека України та особливості її розвитку. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2015. Вип. 5 (115). С. 72-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2015_5_19.

Abstract. The problem of ensuring food security in modern conditions and the need for its solution are considered. Food security is defined and characterized through its components and principles of formation. The rating of Ukraine and certain countries of the world according to the Global Index of Food Security is given. National peculiarities of food security and threats to its influence are considered.

Keywords: food security, food independence, components of food security, population needs.

УДК 338.2

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ БАВОВНИКУ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Шевченко О. А., здобувач вищої освіти,
e-mail: alex.shevchenko.2001.1978@gmail.com

Сидякіна О. В., канд. с.-г. наук, доцент
e-mail: gamajunovaal@gmail.com

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Анотація. Наведено сучасний стан розвитку агропромислового виробництва бавовнику в Україні і світі. Окреслено аспекти і проблеми розвитку галузі текстильної промисловості, зазначено рівень забезпеченості нашої країни бавовняною сировиною. Показано, що бавовник є економічно вигідною культурою, особливо з урахуванням останніх тенденцій щодо росту цін та попиту на світовому ринку. Вирощування бавовнику в Україні, одній із передових аграрних країн, сформує тенденцію розвитку економічної складової нашої держави. Саме тому особливу увагу потрібно приділяти основним принципам вирішення проблем галузі бавовництва та шляхам її відродження, беручи за основу досвід іноземних виробників.

Ключові слова. Бавовник, агропромислове виробництво, бавовняна сировина, текстильна промисловість, текстильні підприємства.

Відновлення сучасного агропромислового виробництва бавовнику на основі впровадження новітніх агротехнологій вирощування та методів

переробки бавовникової сировини в перспективі може забезпечити стрімкий розвиток сільського господарства. У виробничому секторі України текстильна промисловість займає одну із провідних позицій, проте виробництво текстильної сировини на сьогоднішній день знаходиться у повному занепаді, що пов'язано з відсутністю підтримки на державному рівні та недостатньою вивченістю різних елементів агротехнологій вирощування з боку науково-дослідницької діяльності. Зазначені аспекти призводять до кризових явищ у виробництві текстилю та в суміжних галузях, пов'язаних із текстильною сировиною.

У текстильній промисловості використовують ціле різноманіття натуральних волокон, таких як льон, бавовна, вовна, шовк-сирець та багато інших. Найбільш традиційною сировиною для нашої країни є вовна і льон.

Виробництво бавовни відіграє важливе значення в економічній складовій текстильного сектору, адже кількість вихідної сировини впливає на характер виробничих потужностей та техніко-економічні показники промислових підприємств.

Досліджуючи роботу текстильних підприємств, можна прийти до висновку, що основну частку витрат на виробництво продукції складають основні матеріали та сировина. Іншими словами, частка сировини для виготовлення волокна складає приблизно 60%, що свідчить про беззаперечну роль кількості та якості сировини для виробництва кінцевого продукту. Основним джерелом постачання сировини для текстильної промисловості є сільське господарство.

Для забезпечення високого коефіцієнту відтворення необхідно, щоб формування сировинної бази випереджало промисловість, проте наразі сільське господарство характеризується так званою інертністю в даних питаннях, тобто, іншими словами, реагує на зміни у промисловій галузі.

Протягом останніх десятиліть Україна займала лідерство у світовому виробництві льоноволокна та продукції льонопереробки, чого не можна сказати про бавовну. Бавовна відноситься до основних видів текстильної сировини, відсутність якої для вітчизняних виробників створює цілу низку проблем для розвитку підприємств. Саме тому бавовна для українців є біржовим товаром. На її частку припадає половина загальної кількості світового виробництва текстильних волокон і близько 70% кількості натуральних. Щорічно у світі виробляється близько 25 мільйонів тонн бавовни. До першої десятки країн-виробників бавовни входять Індія, Китай, США, Пакистан, Бразилія, Австралія, Узбекистан, Туреччина, Туркменістан і Буркіна-Фасо. Враховуючи роль бавовняних підприємств, а також їх економічний потенціал при формуванні регіонального і державного бюджету, постає завдання в забезпеченні вітчизняних виробників бавовняною сировиною.

Наші фермери не вирощують бавовник в промислових масштабах, що експерти пов'язують з несприятливими кліматичними умовами. Однак майже півстоліття тому на Херсонщині під цю культуру було відведено понад 140 тис. га, а фермери отримували до 93% природно розкритих коробочок. На сьогоднішній день технологія вирощування бавовнику суттєво змінилася, можна вирощувати сорти болгарської селекції через схожі кліматичні умови, також

було створено багато адаптованих сортів для ґрунтово-кліматичних умов півдня України, що дозволяє на чорноземах південних і темно-каштанових ґрунтах одержувати 15-25 ц/га чистого продукту та реалізовувати його за вигідною ціною. Україна має відновлювати цей напрямок, що особливо важливо в рамках програми відновлення легкої промисловості.

На сьогоднішній день Україна закуповує бавовну в західних країнах майже по 2000 доларів за тонну, а вирощування власної обійдеться приблизно в 600 доларів, при чому власна бавовна за показниками якості не буде відрізнятися від імпоротної.

Крім цього, бавовник вважається майже безвідходною культурою. Це не тільки сировина для виробництва тканин, а і олія, яку використовують в якості цінного харчового продукту та в парфумерній промисловості, і бавовникова макуха, яка є добрим концентрованим кормом для тварин з вмістом до 40% білка.

Таким чином, текстильна галузь нашої країни наразі перебуває в кризовому становищі, що обумовлює необхідність удосконалення технологій вирощування бавовнику та системи заготівлі бавовни. Беручи до уваги досвід багатьох країн світу щодо розвитку внутрішнього і зовнішнього ринків, можна порадити повністю змінити вітчизняну систему виробництва, сертифікації і реалізації майбутньої продукції, а відродження та розвиток бавовняних підприємств має стати стратегічним завданням нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Лавриненко Ю. О., Боровик В. О., Степанов Ю. О., Баранчук В. А., Куліш І. М. Еколого-генетичні аспекти вирощування бавовнику на півдні України. Таврійський науковий вісник. 2012. Вип. 80. Ч. 2. С. 228-232.
2. Боровик В. О., Степанов Ю. О., Баранчук В. А., Куліш І. М. Перспектива відродження бавовництва в Південному регіоні України. Зрошуване землеробство. 2010. Вип. 54. С. 264-270.
3. Khan M. A., Wahid A., Ahmad M., Tahir M. T., Ahmed M., Ahmad S., Hasanuzzaman M. World cotton production and consumption: An overview. Cotton production and uses: Agronomy, crop protection, and postharvest technologies. 2020. P. 1-7.
4. Arshad M. U., Zhao Y., Hanif O., Fatima F. Evolution of Overall Cotton Production and Its Determinants: Implications for Developing Countries Using Pakistan Case. Sustainability. 2022, 14 (2). P. 840.

Abstract. The current state of development of agro-industrial cotton production in Ukraine and the world is presented. Aspects and problems of the development of the textile industry are outlined, the level of our country's supply of cotton raw materials is indicated. It is shown that cotton is an economically profitable crop, especially taking into account the recent trends in the growth of prices and demand in the world market. Growing cotton in Ukraine, one of the leading agricultural countries, will shape the development trend of the economic component of our state. That is why special attention should be paid to the main principles of solving the problems of the cotton industry and ways of its revival, based on the experience of foreign producers.

Keywords. Cotton, agro-industrial production, cotton raw materials, textile industry, textile enterprises.